INTRODUCERE ÎN TANTRISMUL SECRET

MIRCEA ELIADE

TANTRISMUL a fost ultima descoperire făcută de ştiinţa occidentală în materie de spiritualitate indiană. Dacă RELIGIA VEDICĂ, BRAHMANISMUL şi BUDISMUL sunt cunoscute şi studiate asiduu în Occident, de mai bine de un secol, studiul TANTRISMULUI este un „nou-născut”. Numai o parte din textele TANTRICE au fost editate, foarte puţine au fost traduse, iar analiza critică, istorică şi filosofică a doctrinelor şi procedeelor TANTRICE este abia la începuturile sale. În prezent, putem spune că nu există o lucrare de ansamblu asupra TANTRISMULUI, în timp ce găsim o mulţime de excelente monografii asupra RELIGIEI VEDICE, BRAHMANISMULUI şi BUDISMULUI.

Oare de ce ţine această întârziere sau, mai bine zis, această neglijenţă a indianismului occidental? În primul rând, considerăm că însăşi structura TANTRISMULUI - fenomen dificil de înţeles pentru un occidental care nu a pătruns încă suficient de bine celelalte mari sinteze, anterioare, ale spiritualităţii indiene. TANTRISMUL este, prin urmare, ultima creaţie a Indiei. În el se concentrează, se întrepătrund şi se fecundează reciproc toate tradiţiile spirituale autentice ale Indiei, de la cele mai vechi ritualuri VEDICE, până la cea mai recentă mistică VIŞNUITĂ.

Dar această surprinzătoare concentrare de multiple tradiţii nu este sincretism. Este vorba aici, fără îndoială, de o nouă sinteză şi putem spune chiar că aceasta este cea mai grandioasă creaţie spirituală a INDIEI post-BUDISTE. Primii savanţi occidentali, care au abordat textele TANTRICE secrete, nu şi-au dat seama, la prima vedere, de importanţa acestei mişcări spirituale. Pe de o parte, ei nu dispuneau încă de o cunoaştere precisă a doctrinelor, a tehnicilor şi, mai mult, nu dispuneau de anumite tratate secrete TANTRICE; pe de altă parte, ei au judecat cam pripit şi superficial literatura TANTRICĂ, cu prejudecăţile unui occidental al secolului al XIX-lea: s-au indignat în faţa a ceea ce ei numesc „harababură” şi „vorbăraie confuză” aparent prezentă în textele TANTRICE, considerându-le ca o adunătură plictisitoare de tehnici absurde ori puerile; apoi, ei au mai fost indignaţi în faţa mai multor aspecte, la prima vedere aberante, ale procedeelor TANTRICE, fiind în primul rând şocaţi de anumite practici sexuale stranii,

pe care le-au interpretat „AD LITERAM” şi pe care, din ignoranţă, le-au confundat cu vulgarele orgii care pot fi întâlnite uneori în INDIA şi peste tot în lumea arhaică. Nu foarte curând a început să se înţeleagă că aceste practici secrete nu sunt deloc vulgare şi că nu pot fi „despărţite” de un foarte mare interes filosofic. Timp de mai multe generaţii, datorită ignoranţei, OCCIDENTUL a considerat TANTRISMUL drept o luxuriantă şi periculoasă degenerescenţă a spiritualităţii indiene. Până de curând, doar a vorbi despre TANTRISM era considerat ca ceva de prost gust. Cred că actualmente avem dreptul să ne împotrivim acestei prejudecăţi care, pe scurt, reflectă mentalitatea pozitivistă şi excesiv moralizantă a europeanului mijlociu la sfârşitul secolului al XIX-lea. Fiind vorba de un fenomen spiritual oarecum străin de tradiţiile noastre şi, prin urmare, dificil de înţeles şi de asimilat, TANTRISMUL reprezintă o nobilă şi cutezătoare creaţie a spiritului indian; fără îndoială, acelaşi spirit autentic care ne-a dat UPANIŞADELE, BUDISMUL şi VEDANTA. Din punct de vedere al structurii, nu există nici o întrerupere de la UPANIŞADE la TANTRISM. Datele problemei au rămas aceleaşi, ele rezumându-se în ambiguitatea „realului” şi în iluzia dualismului. Ceea ce este schimbat sunt mijloacele de rezolvare a acestei probleme clasice a gândirii indiene: ele nu constau numai în cunoaşterea metafizică promulgată de UPANIŞADE şi de VEDANTA, ci fac să intervină şi tehnicile yoghine; altfel spus, instrumentele cele mai sigure pentru cucerirea realului.

Termenul „TANTRISM” este, în sinea lui, destul de vag. Cuvântul TANTRA - literal „urzeală” - semnifică, printre altele, „teorie”, „doctrină”, „sistem”. Este dificil de precizat când acest termen a luat, în sanscrită şi în limbile vernaculare indiene, sensul particular pe care îl posedă astăzi. De altminteri, TANTRISMUL BUDIST are un nume special, VAJRAYANA, iar TANTRISMUL HINDUIST era cunoscut în Evul Mediu mai mult sub numele de ŞAKTISM, ŞIVAISM şi SAHAJA. Ceea ce numim în mod obişnuit TANTRISM nu se lasă prea uşor definit în câteva cuvinte, căci există o multitudine de şcoli şi de curente TANTRICE, în perpetuă osmoză: totuşi la o analiză atentă apar, în primul rând, cele două mari tradiţii: TANTRISMUL BUDIST, VAJRAYANA şi TANTRISMUL HINDUIST. În ciuda faptului că există atât de multe ramificaţii, secte şi şcoli, câteva principii comune stau la baza fiecăreia dintre nenumăratele forme de TANTRISM. Vom expune în continuare numai aceste principii fundamentale.

Din punct de vedere istoric, literatura TANTRICĂ BUDISTĂ, în speţă VAJRAYANA, începe să se afirme la începutul secolului al VI-lea e.n., dar numai între secolele al VIII-lea şi al IX-lea INDIA întreagă, BUDISTĂ sau BRAHMANISTĂ, a căzut sub stăpânirea a ceea ce putem numi „moda TANTRICĂ”. Însă aceste probleme, legate de datele istorice, sunt departe de a fi în întregime elucidate. Principiile şi metodele TANTRICE se întâlnesc în cadrul câtorva şcoli BUDISTE încă înainte de secolul al VIII-lea, iar savanţi foarte distinşi cred că pot să fixeze începuturile literaturii TANTRICE în secolul al II-lea e.n. După cum se vede şi după cum se întâmplă mereu în INDIA, ceea ce pare, la prima vedere, nou în TANTRISM este, în fapt, destul de vechi. Practic, nu există aproape nimic în TANTRISM care să nu se găsească deja, într-o formă mai mult sau mai puţin elaborată, în RELIGIA VEDICĂ, în BRAHMANISM sau în BUDISM. De exemplu, secretul iniţierii şi al doctrinei revelate este VEDIC; ritualurile constituie o trăsătură distinctivă a BRAHMANISMULUI; meditaţiile şi contemplaţiile aparţin domeniului PANINDIAN al sistemului YOGA; iconografia şi panteonul sunt la fel de bine BUDISTE ca şi HINDUISTE; fiziologia ocultă este la baza disciplinei HATHA-YOGA; mistica erotică nu este necunoscută în textele BRAHMANICE etc. Chiar şi când este vorba de un element religios ce nu aparţine în mod cert religiei VEDICE şi BRAHMANISMULUI, cum ar fi prezenţa predominantă a Marii Zeiţe sau ETERNUL FEMININ, acest element, clar nearian, este autohton şi arhaic, el reprezentând aportul fundamental al spiritualităţii aborigene, anariene, la spiritualitatea HINDUSĂ.

Astfel, în ochii unui neavizat, TANTRISMUL dă impresia unui amestec de vechi tradiţii, când în realitate, el este o prefacere totală a tuturor acestor elemente, fiind de fapt o sinteză făcută în vederea satisfacerii nevoilor religioase şi filosofice ale hindusului din epoca modernă. Expresia „nevoi religioase şi filosofice” trebuie să fie înţeleasă în spirit indian, şi semnifică, înainte de toate, aspiraţia de a rezolva problema suferinţei şi ignoranţei şi de a obţine, cu orice preţ, iluminarea supremă, care echivalează cu eliberarea, îndumnezeirea şi beatitudinea.

Cît priveşte sintagma „epoca modernă”, noi o înţelegem în sensul lui KALI-YUGA, „epoca întunecată”, ce a început de precizează că doctrina lor a fost revelată de către Zeiţă, sau ETERNUL FEMININ, special pentru folosul omului modern, omul lui KALI-YUGA, adică a omului sceptic, inert şi decăzut. Din acest punct de vedere, putem spune că, în ciuda faptului că este atât

de hulit, TANTRISMUL reprezintă doctrina şi tehnicile spirituale tradiţionale cele mai adaptate condiţiilor şi nevoilor acestei epoci crepusculare. Din acest motiv, în TANTRISM se recunosc elemente arhaice, HINDUSE, BUDISTE, a căror valoare specific TANTRICĂ, le conferă o cu totul altă dimensiune.

Pentru a simplifica expunerea noastră, vom aminti în continuare principiile şi tehnicile TANTRICE, nu în ordinea importanţei lor, nici în cea a revelării lor în cursul iniţierii, ci vom ţine cont, în primul rând, de câteva trăsături specifice, pe care vrem să le punem în mod special în valoare. Ca orice doctrină veritabilă, TANTRISMUL este revelat în mod unic, printr-o iniţiere a discipolului de către maestru. Îmbelşugata literatură TANTRICĂ nu cuprinde nici un comentariu cu privire la adevărurile secrete revelate direct de GURU. Adevărata doctrină, care este secretă, se transmite mai ales prin viu grai, de la om la om; tradus literal, „din gură în gură” (VAKTRAT VAKTRANTARAM) cum spune KULACHUDAMANI TANTRA. „Secretul trebuie să fie bine păzit de „pacu”, sau cu alte cuvinte de „ignoranţi”, de neiniţiaţi, afirmă acelaşi text. TANTRICII trebuie să facă mereu distincţia între sensul „exterior” (BAHYA) şi sensul „interior” (ADHYATMIKA) al unui text; primul sens este literal, al doilea este totdeauna ocult.

Pentru un asemenea motiv, o parte considerabilă de texte TANTRICE, având legătură cu procedeele secrete, este redactată într-un limbaj ascuns, SANDHYA BHASHA, un „limbaj crepuscular”, devenind, prin urmare, tocmai din această cauză, aproape ininteligibilă fără ajutorul unui iniţiat. Caracteristica acestui „limbaj crepuscular” este multivalenţa semnificaţiilor. Se pune deci problema utilizării cheii exacte, pentru a putea descifra sensul precis al procedeului propus. Căci, în acest limbaj obscur cu dublu sens, o stare de conştiinţă este adeseori exprimată printr-un termen erotic, iar terminologia fiziologică este bogată în valori cosmologice. Astfel, „lotusul”, simbol metafizic prin excelenţă, este interpretat în limbajul secret, ca BHOGA (uter, matrice). „Trăznetul” („Săgeata de fulger”), VAJRA, semnifică LINGA, dar şi CUNYA, vidul beatific metafizic. O venă descrie, la fel de bine, un „organ mistic”, o postură yoghină sau o stare specială de conştiinţă. Prin urmare, texte, în aparenţă având un caracter pur speculativ, au în realitate o semnificaţie ocultă erotică şi invers. Iată, ca exemplu pentru prima categorie, un vers din DOHA-KOCA (după SHAHIDULLAH): „Imobilul înglobează gândirea de iluminarea în ciuda prafului

care-l ornează. Vedem sămânţa lotusului firesc preţuită în propriul corp.” Comentariul sanscrit explică acest vers în felul următor: dacă în MAITHUNA, adică în uniunea sexuală transfiguratoare, fără sfârşit, CUKRA (sperma) rămâne fără a fi emisă, simultan gândul rămâne şi el imobil.

Iată în continuare un al doilea exemplu. Un vers din TANTRATATTVA ne asigură că, dacă: „Bând, bând, bând mereu noul, cădem la pământ, şi dacă ne ridicăm şi bem din nou - eliminăm riscul unei existenţe viitoare”, adică obţinem eliberarea supremă. Comentariul spune: „În timpul primului stadiu al lui SATCAKRA SADHANA (tehnica yoghino-tantrică de stăpânire a celor şase centri nervoşi numiţi CHAKRA), neofitul (SADHAKA) încă nu poate să-şi suspende suflul pentru un timp suficient de lung, care suspendare singură i-ar permite să practice concentrarea şi meditaţia (prevăzute) în cazul fiecăruia dintre aceşti (şase) centri. El nu poate, prin urmare, să reţină KUNDALINI în SUSHUMNA (vena mistică yoghină) dincolo de capacitatea sa de a-şi reţine suflul (KUMBHAKA). De aceea, el este obligat să revină pe pământ - adică în MULADHARA CHAKRA (care se găseşte la baza coloanei vertebrale şi care este centrul „elementului pământ”), după ce a băut ambrozia celestă. Neofitul trebuie, prin urmare, să practice acest exerciţiu de nenumărate ori, iar printr-o practică atentă şi continuă, cauza unei noi existenţe (dorinţa) este definitiv îndepărtată” (de aici rezultând eliberarea). Ne dăm seama, după aceste două exemple, de marea dificultate de a înţelege perfect sensul ocult al unui text TANTRIC. În foarte multe cazuri se remarcă faptul că s-au luat toate măsurile pentru a-i rătăci pe neiniţiaţi. Trebuie să adăugăm că natura însăşi a disciplinei TANTRICE obligă pe autorul unui text să întrebuinţeze SANDHYA-BASHA, „limbajul crepuscular”. Căci o iniţiere tantrică se îndeplineşte urmând diferite nivele bine conturate. De asemenea, anumite şcoli TANTRICE nu practică decât foarte rar şi numai în situaţii excepţionale, procedeul uniunii amoroase ceremoniale - în timp ce în alte şcoli, cu precădere în SAHAJYA, iniţierea şi iluminarea este bazată pe MAITHUNA. Totuşi, lucrările acestor şcoli diferite sunt utilizabile pentru orice şcoală TANTRICĂ. Căci adevărata revelare este aceeaşi, fiind obţinută cu ajutorul unei MUDRA YOGHINE sau al unei NAYIKA; cu alte cuvinte, ea poate să fie atinsă la fel de bine cu ajutorul unei femei sau chiar direct cu ajutorul gândirii. Pentru ilustrare, semnalăm că este greşit să se interpreteze (în sens TANTRIC -

n.t.) termenul DOMBI, care înseamnă „spălătoreasă”, prototipul unei femei frumoase, vitale şi foarte senzuale din casta inferioară. Nu ne îndoim însă că în multe din orgiile TANTRICE în care toţi participanţii îşi controlează energia sexuală, femeile de castă inferioară, frumoase, vitale şi senzuale, joacă un rol iluminator bine definit. Pe când în tratatul secret DOHAKOCA, DOMBI semnifică NAIRATMA, inexistenţa sinelui, sau chiar CUNYA, „vacuitatea”. Un text ca acesta: „O, DOMBI! tu eşti toată numai fericire!... Unii spun că eşti teribilă şi copleşitoare, dar mai ales înţelepţii te reţin la pieptul lor... O, DOMBI! nu este nimeni mai senzuală şi mai fermecătoare ca tine...” - poate fi interpretat ca referindu-se la o experienţă amoroasă reală sau ca la o experienţă spirituală extatică provocată de brusca revelare a vacuităţii universale. Această ambiguitate cu privire la structura experienţei, o reîntâlnim în toate celelalte procedee TANTRICE. Se constată, de asemenea, o permanentă întrepătrundere a diferitelor nivele vibratile ale realului. Mai exact, TANTRICUL se sileşte să se ancoreze, la început, în concretul imediat - şi să îl transfigureze mai târziu; cu alte cuvinte, el urmăreşte să trezească energiile binefăcătoare cosmice adormite în toate obiectele şi fiinţele umane pregătite care îl înconjoară. Din această cauză, iniţierea şi tehnicile TANTRICE acordă o maximă importanţă icoanelor, statuilor, obiectelor rituale (YANTRAS, MANDALAS, vase, flori, tămâie etc.). Dar aici este totdeauna vorba de transfigurarea acestor obiecte şi de revelarea inefabilă a veritabilei lor esenţe, care este, inutil să o repetăm, o esenţă cosmologică divină. Pronunţarea corectă a sunetelor de rezonanţă sacre, MANTRAS sau DHARANI - a căror semnificaţie ascunsă şi pronunţie sunt revelate de GURU în diferitele grade ale iniţierii - dobândeşte în TANTRISM un rol capital. Aceste formule de punere la unison, aceste sunete orale sau mentale, formate uneori din onomatopee sau din silabe complet ininteligibile, devin un „vehicul” eficient în vederea concentrării. Un text canonic ca SADHANAMALA nu ezită să exalte puterea cu adevărat nelimitată a acestor „sunete secrete de consonanţă”. „Există oare ceva care să nu se poată face prin intermediul diferitelor MANTRAS, dacă acestea sunt emise şi aplicate conform regulilor?” MANTRA LOKANATHA, printre altele, poate anula definitiv cele mai mari păcate, iar MANTRA EKAJATA este atât de puternică încât, în acelaşi moment când se pronunţă, omul este la adăpost de orice pericol şi atinge înţelepciunea şi sfinţenia lui

BUDDHA. Toate SIDDHIS-urile, puterile paranormale, indiferent de care natură ar fi ele - de la succes în dragoste până la realizarea accelerată a mântuirii - sunt cu uşurinţă obţinute prin asemenea sunete secrete MANTRAS.

Eficacitatea nelimitată a MANTRAS-urilor este datorată la ceea ce în realitate sunt MANTRAS-urile, sau cel puţin pot deveni printr-o emisie, permiţând fiinţei să intre în rezonanţă cu focare ascunse sau cu „obiectele” pe care le reprezintă. Astfel apare evident că fiecare forţă inteligentă cosmică şi fiecare grad de sfinţenie posedă o BIJA-MANTRA, un „sunet subtil” care este „sămânţa”, „suportul” sau, mai bine zis, fundamentul lor. Repetând cu consecvenţă, interiorizat conform regulilor, această BIJA-MANTRA, practicantul iniţiat îşi însuşeşte foarte repede esenţa sa ontologică şi astfel se contopeşte într-o manieră inefabilă, concretă şi imediată cu PUTEREA COSMICĂ, cu starea de sfinţenie etc... MACROCOSMOSUL întreg, cu toate planurile şi modurile sale de existenţă, se manifestă într-un mare număr de MANTRAS; Universul este sonor, aşa cum este şi cromatic, formal, substanţial etc... O MANTRA este un „simbol” al energiei subtile, secrete în sensul arhaic şi primitiv al termenului; cu alte cuvinte, ea este, în acelaşi timp şi „realitatea” simbolizată şi „semnul” simbolizant. Între MANTRA-YANA TANTRICĂ şi iconografie există o perfectă concordanţă: căci, fiecărei stări spirituale şi fiecărui grad de sfinţenie îi corespund o imagine, o culoare şi o literă specială. Meditând asupra culorii sau sunetului „subtil” (MANTRA) care îi corespunde, se penetrează prin rezonanţă lăuntrică într-o anume stare de manifestare supraumană, care se amplifică în iniţiat sau care, cu alte cuvinte, se asimilează cu o stare yoghină, cu O MARE PUTERE COSMICĂ etc...

Macrocosmosul, aşa cum este revelat de concepţia secretă TANTRICĂ, este o vastă ţesătură de forţe şi energii subtile misterioase, aceste forţe fiind aceleaşi cu cele care pot fi trezite şi amplificate în fiinţa şi în corpul uman, prin tehnicile fiziologiei oculte. Conform cu aceasta KAULAJNANA-NIRNAYA ne învaţă cum trebuie să fie focalizate diferitele MANTRAS în CHAKRAS, „centrii” pe care fiziologia ocultă indiană îi situează în interiorul fiinţei şi corpului fizic uman. Uneori, MANTRAS-urile sunt precis fixate în unele părţi ale corpului. Pentru a nu da decât un singur exemplu, redăm, din micul tratat HASTAPUJAVIDHI, editat şi tradus de L. FINOT, o meditaţie, graţie căreia degetele mâinii stângi sunt identificate cu cele cinci elemente subtile de bază şi

cu cele cinci divinităţi şi, în acelaşi timp, ele sunt asociate cu cele cinci silabe mistice şi cu anumite culori subtile, respectiv albă, galbenă, roşie, neagră şi verde, fiecare dintre acestea, spune textul, fiind apoi „impuse” pe unghii. Aceste silabe reprezintă VAIROCANA, AMITABHA, AKSHOBHYA, RATNASAMBHAVA, AMOGASIDDHI, care sunt cei cinci DHYANA-BUDDHAS.

O concepţie similară explică importanţa acordată în TANTRISM iconografiei. Imaginile devin „suporturi” necesare ale meditaţiei. O imagine trebuie să fie „vioaie”, adică energizată şi dinamizată, în final ea fiind asimilată în fiinţă. Între iconografie, liturghie (orală sau mentală) şi meditaţia yoghină există o relaţie organică. Imaginea, ca şi sunetul de rezonanţă (MANTRA) nu sunt decât un „vehicul” în concentrarea yoghină. În TANTRISM, concentrarea semnifică operaţia prin care se construieşte o imagine mentală a divinităţii şi procesul de dinamizare a acestei imagini, sau altfel spus, „însufleţirea” sa, transformarea şi transfigurarea sa din simbol în experienţă. Nu numai imaginile divine pot fi interiorizate, ci şi realitatea sinelui, locurile de adoraţie etc. KAULAJNANA-NIRNAYA, mai ales, dă recomandări cu privire la realizarea adoraţiei dedicate simbolului iconografic al lui SHIVA, LINGAM-ul: prima floare care i se oferă acestuia este AHIMSA, în sens propriu ea înseamnă non-violenţă; după aceea i se oferă revelarea şi stăpânirea sinelui aspirantului, bunătatea, urmărirea idealului etc., pe scurt, se aspiră la trezirea şi amplificarea anumitor virtuţi indispensabile concentrării şi practicii yoga. În acelaşi text se recomandă să interiorizăm locurile celebre de pelerinaj; a le interioriza, înseamnă de fapt să le localizăm cât mai clar în corp, pentru ca să le punem în legătură cu diferite „vene” sau „nervi” ale fiziologiei oculte ce ne permite accesul la anumite FOCARE ASCUNSE din Macrocosmos. Această interiorizare nu se vrea însă niciodată o abstractizare. Corpul uman nu îşi pierde niciodată corporalitatea, dar, prin eficienta disciplină TANTRICĂ, corpul fizic se dilată la nesfârşit, se cosmicizează, iar o parte din substanţa sa este transmutată în energie şi astfel se transsubstanţializează. Condiţia obişnuită limitată fizică şi fiziologică a omului profan este gradat depăşită, chiar abolită; activităţile senzoriale ating grade de rafinament şi proporţii halucinante, în urma nenumăratelor identificări ale organelor şi ale funcţiilor fiziologice cu regiuni macrocosmice, cu aştri, cu PUTERI COSMICE etc. Dar, repetăm, corpul fizic joacă un rol

preponderent în TANTRISM şi aceasta este cauza întâietăţii acordate fiziologiei şi experienţei carnale. Din acest punct de vedere, TANTRISMUL poate fi considerat drept doctrina şi tehnica prin excelenţă a omului decăzut al lui KALI-YUGA. În epoca noastră, afirmă textele, ascetismul absolut şi contemplarea exclusiv metafizică nu mai sunt aproape deloc capabile să rezolve problema dificilă pusă de condiţia umană, care constă în descoperirea unor tehnici rapide şi eficiente ce urmăresc a aboli suferinţa şi iluzia, pentru a cuceri libertatea spirituală şi beatitudinea. Împotmolit în materie şi scepticism, omul modern, omul lui KALI-YUGA, trebuie să-şi înceapă ascensiunea pornind chiar de la această materie, fără ca vreodată să se îndepărteze de sursa sa vitală, care rămâne energia sa creatoare sexuală pe care el trebuie să o controleze perfect. Ascetismul indian vechi a redus corpul fizic la o enormă piedică. TANTRISMUL nu numai că regăseşte si revalorifică corpul fizic, dar îi amplifică posibilităţile spirituale latente şi îl consideră ca pe o condiţie sine qua non a eliberării. „Fără un corp fizic armonios şi plin de vitalitate", spune HEVAJRA TANTRA, „nu există beatitudine supremă.". „Fără un corp fizic sănătos şi plin de vigoare, nu este nici perfecţiune, nici beatitudine", afirmă la rândul său, SRI-KALACHAKRA-TANTRA. Iar în DOHAKOSHA SARAHA se scrie: „Aici, în propriul tău corp, se găseşte GANGELE şi JUMNA, PITHAS-urile şi UPAPITHAS-urile. Nu am văzut nici un loc de pelerinaj şi nici un loc de beatitudine comparabil cu corpul meu.". Un alt text vorbeşte despre yoghinul KANNA, care „se bucură permanent în corpul său de o stare beatifică de non- dualitate."

Importanţa corpului fizic în TANTRISM este sporită de faptul că nu numai constelaţiile zodiacale, astrele, locurile de pelerinaj, templele, zeii, Marile Puteri Cosmice şi stările lor corespondente de sfinţenie sunt cu precizie localizate în diverse organe mistice - dar aceasta (importanţa) este totodată sporită şi de principiile metafizice care, de asemenea, au focare miniaturale (analogice) ce se află în corp. Astfel, în anumite texte orientale secrete este menţionat că cele trei KAYA (corpuri) ale BUDISMULUI MAHAYANIC sunt localizate în cele trei plexuri (CHAKRAS). După BUDISMUL TANTRIC, PRAJNA, Înţelepciunea Supremă, manifestarea Zeiţei, sau ETERNUL FEMININ, se găseşte adormită în regiunea lui MULADHARA CHAKRA (care se află localizată în şi în afara corpului fizic, la nivelul zonei dintre anus şi sex), în timp ce UPAYA, adică

tehnica, procedeul asimilat lui BUDDHA VAJRA-SATTVA, se află localizat în regiunea creierului (SAHASRARA). Scopul esenţial al disciplinei TANTRICE este să trezească Zeiţa (ETERNUL FEMININ) PRAJNA şi să o facă să urce de-a lungul corpului (mai ales prin centrul coloanei vertebrale), până ce atinge BUDDHA (SUPREMUL MASCULIN) VAJRA- SATTVA şi să se unească cu el (în SAHASRARA). În diversele forme ale TANTRISMULUI HINDUS, SHIVA (SUPREMUL MASCULIN), principiul Conştiinţei Pure sau SPIRITUL DIVIN, se află în SAHASRARA, lotusul subtil cu o mie de petale al regiunii cerebrale, iar SHAKTI, Zeiţa (ETERNUL FEMININ), principiul forţei creatoare universale, se află în MULADHARA-CHAKRA, sub forma unui mic şarpe (KUNDALINI), încolăcit acolo de trei ori şi jumătate. La fel ca şi în TANTRISMUL BUDIST, scopul tehnicii TANTRICE secrete hinduse, este de a trezi Zeiţa (ETERNUL FEMININ) şi de a o uni plenar cu SHIVA (SUPREMUL MASCULIN), atingând astfel starea de beatitudine dătătoare de deplină libertate.

De altfel, de foarte multe ori, întâlnim, în aceeaşi măsură, un mare număr de alte localizări şi omologări (în Microcosmosul fiinţei umane) ale principiilor subtile, metafizice şi cosmologice în interiorul corpului uman. Astfel, în virtutea acestor omologări şi corespondenţe, partea dreaptă a corpului este masculină (+), iar partea stângă feminină (-), prin imitarea deloc întâmplătoare a lui SHIVA, sub forma sa androgină, bisexuată, ARDHANARICVARA. Pentru TANTRISMUL VISHNU- it, RADHA, păstoriţa legendară plină de farmec şi feminitate din VRINDAVAN, amanta zeului KRISHNA, corespunde părţii stângi a omului, iar KRISHNA părţii sale drepte. Omul pe deplin armonios şi perfect, prin analogie cu RADHA şi KRISHNA, este un complet şi minunat androgin. Cu toate acestea, mai ales în KALI-YUGA, androginia umană, care echivalează cu transcenderea glorioasă a dualităţii (masculin-feminin; (+)-(-); Soare-Lună) cu perfecţiunea şi cu beatitudinea, nu poate fi obţinută uşor, plăcut şi repede numai prin tehnici meditative şi contemplative. Sunt necesare, pentru a o obţine, multiple, plenare şi profunde experienţe concrete, de natură sexuală, cu fiinţe umane (pentru care resimţim o intensă dragoste şi) care aparţin celor 12 constelaţii zodiacale pe care le cunoaştem cu toţii. Asemenea trăiri amoroase beatifice şi plenar transfiguratoare, în care fiecare dintre cei doi iubiţi îşi controlează în totalitate energia sexuală, sunt singurele capabile să trezească în mod plăcut şi foarte repede cele două principii polare adormite (la femeie

principiul MASCULIN este „adormit”, iar la bărbat principiul FEMININ este „adormit” sau, cu alte cuvinte, în stare potenţială) în corpul uman şi, prin urmare, să accelereze în mod euforic realizarea unirii profunde şi dătătoare de PUTERE dintre KRISHNA şi RADHA; UPAYA şi PRAJNA; SHIVA şi SHAKTI; Soare şi Lună; masculin şi feminin; (+) şi (-).

Dată fiind importanţa metafizică a principiului feminin (SHAKTI) - reprezentând, în TANTRISMUL HINDUS, aspectul activ şi creator al Naturii şi realităţii cosmice - este, sperăm acum, uşor de înţeles rolul esenţial jucat de femeile frumoase, vitale, rafinate şi senzuale în toată metodologia TANTRICĂ. În mod sigur, chiar putem spune că TANTRISMUL este reîntoarcerea la religia Mamei şi a ETERNULUI FEMININ, la religia arhaică ce a dominat India pre-ariană a preistoriei, la fel cum a dominat şi aria afro-euroasiatică în totalitatea sa. Dar, de data aceasta, este vorba de ceva în plus faţă de o simplă devoţiune (cucernicie) către Mamă, către Marea Zeiţă sau ETERNUL FEMININ al fertilităţii cosmice: este vorba aici de rezolvarea problemei durerii existenţei şi de recucerirea rapidă a libertăţii şi beatitudinii spirituale. În TANTRA YOGA scopul comuniunii amoroase profunde şi plenar transfiguratoare în care cei doi iubiţi îşi controlează perfect energia sexuală, este, aşa cum dorim să arătăm, integrarea principiilor polare ((+) şi (-)) ale omului, transformarea sa accelerată într-un minunat androgin. Dar este vorba, de asemenea, şi de un alt aspect: semnificaţia revoluţionară a acestor practici TANTRICE, aici fiind vizate în special practicile BUDISMULUI târziu. Importanţa acordată femeii frumoase, vitale, senzuale, rafinate şi inteligente, unirea amoroasă şi sexuală ridicată la rang de instrument al eliberării, apologia orgiei în care toţi participanţii şi participantele îşi stăpânesc şi îşi sublimează foarte bine energia sexuală - toate acestea constituie o evidentă manifestare revoluţionară ridicată împotriva metafizicii dogmatice, a moralei osificate şi a religiei vechi. Legile sociale, prejudecăţile şi principiile etice trebuie să fie complet abolite în asemenea situaţii excepţionale, pentru că sunt mai mult sau mai puţin iluzorii, parţiale şi limitatoare pentru fiinţa umană ce aspiră la LIBERTATEA DEPLINĂ. Într-o lume EFEMERĂ, plină de APARENŢE şi lipsită de realitate ontologică, unde totul este iluzoriu, TOT ceea ce este permis este cu putinţă şi deci REALIZABIL - cu condiţia ca cel sau cea care uzează din plin de aceste libertăţi depline să nu se comporte NICIODATĂ ca un sclav, ca o fiinţă DEPENDENTĂ până

la „înlănţuirea” în PATIMĂ, ca un „ignorant” (PACU), ci SIMULTAN să realizeze continuu, profund şi DETAŞAT, lipsa de realitate funciară a oricărui aspect şi lucru profan.

Sunt, din această perspectivă, aproape inutile riturile de modă veche, fie ele chiar şi VEDICE; inutilă este de asemenea, renunţarea ascetică în care potenţialele fiinţei, cum ar fi cel sexual, nu sunt complet transmutate şi sublimate în energie spirituală, divină; inutile sunt rugăciunile rostite mecanic şi lipsite de o trăire elevată şi profundă. Important este să se atingă starea beatifică de vacuitate, graţie căreia trecem dincolo de multitudinea de forme iluzorii cosmice pentru a pătrunde extaziaţi în realitatea ultimă, divină, ascunsă în întregime ochilor şi conştiinţei neiniţiaţilor şi neiluminaţilor. Prin urmare, datorită faptului că permanent trăim într-o lume a iluziilor şi a aparenţelor, trebuie să fim totdeauna capabili să realizăm tot ceea ce este permis şi binefăcător. Nu întâmplător, un text TANTRIC secret de importanţa lui GUHYA-SAMAJA TANTRA afirmă hotărât că: „nimeni nu reuşeşte şi nu va reuşi să obţină atât de repede şi într-un mod atât de plăcut perfecţiunea divină prin realizarea unor tehnici dificile şi plictisitoare; căci perfecţiunea spirituală şi eliberarea supremă pot fi cu uşurinţă cucerite prin satisfacerea intensă, profundă şi PERFECT STĂPÂNITĂ a tuturor dorinţelor”. Acelaşi text precizează însă că actul AMOROS-SEXUAL CU EJACULARE (DESCĂRCARE) nu este niciodată ACCEPTAT sau permis şi că TANTRICUL adevărat nu poate şi nu trebuie să ucidă vreodată nu contează ce animal, că el nu trebuie să mintă, să fure, însă poate oricând iubeşte să comită adulterul. Căci, aşa cum spune un BODHISATTVA, „conduita perfect controlată şi transfiguratoare chiar şi atunci când noi permanent acţionăm în conformitate cu pasiunile şi ataşamentele noastre (RAGACARYA) este din multe puncte de vedere asemănătoare cu conduita sublimă a unui BODHISATTVA (BODHISATTVA CARYA) şi, tocmai de aceea, acest gen de manifestare este conduita cea mai bună (AGRACARYA) în cazul unei fiinţe umane care urmăreşte să evolueze spiritual”. Cu alte cuvinte, toate contrariile efemere sunt la rândul lor iluzorii, dar aceasta nu înseamnă niciodată că răul extrem ar putea coincide cu binele divin, extrem. Condiţia de BUDDHA nu poate - niciodată în limitele acestei mări de aparenţe - să coincidă cu extrema ignoranţă şi răutate (prezente în aspectul lor dinamic), toate acestea pentru simplul motiv că în cazul REALIZĂRII DIVINE singur „vidul” beatific şi universal este tot ceea ce există

şi, în afara lui, restul care rămâne este atunci lipsit de realitate ontologică.

Este uşor de înţeles reacţia furibundă a mediilor ortodoxe în faţa acestor tehnici foarte eficiente, care doar în aparenţă sunt lipsite de orice valoare religioasă. Semnalăm, în legătură cu aceasta, un text TANTRIC, MAHA-CINA-KRAMAKARA, care povesteşte cum înţeleptul VASISTHA, fiul lui BRAHMA, l-a rugat pe VISHNU să-l lămurească cu privire la unele învăţături ale lui BUDDHA, referitoare la adorarea Marii Puteri Cosmice TARA. El a pătruns în „marea ţară CINA" şi a văzut o statuie a lui BUDDHA înconjurată de o mulţime de amanţi şi amante care, în diferite jocuri amoroase, se abandonau extazului erotic. Surpriza înţeleptului s-a transformat imediat în şoc şi scandalizare: „Iată practici contrare VEDAS-urilor!" a strigat el revoltat. O voce copleşitoare şi puternică, auzindu-se de pretutindeni din înalt, a corectat imediat greşeala sa: „Dacă tu vrei cu adevărat, spunea vocea, să cucereşti divinele favoruri ale lui TARA, atunci o poţi face mult mai repede prin intermediul acestor practici amoroase, prin care tu trebuie să urmăreşti să mă adori." El s-a apropiat atunci plin de iubire de statuia lui BUDDHA şi a cules de pe buzele acesteia o lecţie neaşteptată: „Femeile frumoase şi puternice sunt pentru bărbaţii virili şi capabili să se stăpânească, precum zeiţele; femeile armonioase şi pline de vitalitate sunt însăşi viaţa, femeile active şi drăgăstoase sunt parabola cea dătătoare de fericire în amor. Fiţi mereu în gând şi în faptă printre femei, dar stăpâniţi-vă perfect şi nu vă lăsaţi niciodată subjugaţi de ele sau prin intermediul lor!"

Totuşi, nu trebuie nici o clipă să pierdem din vedere faptul că aici, ca şi în alte situaţii, nu este deloc vorba doar de o orgie ordinară. MAITHUNA, sau comuniunea amoroasă perfect controlată şi profund transfiguratoare graţie intensităţii trăirilor, este un procedeu erotic complex ce vizează sublimarea superioară a energiilor sexuale masculine şi feminine, în care toţi participanţii sunt transsubstanţializaţi; datorită acestor rezonanţe excepţionale, actul amoros uman, organic, devine un moment misterios şi beatific în care conştiinţele fuzionate ale iubiţilor angrenaţi ajung gradat să participe plenar la starea de conştiinţă cosmică, divină. Textele TANTRICE repetă adesea acest aforism: „Prin aceleaşi acte şi trăiri amoroase frenetice, care uneori au făcut să cadă mulţi oameni, care nu se controlau CI ERAU CONTROLAŢI DE FORŢELE GIGANTICE DECLANŞATE, în

Infern, timp de milioane de ani, yoghinul TANTRIC ce se controlează perfect şi stăpâneşte permanent energiile infinite pe care le declanşează, obţine fericirea nepieritoare şi eliberarea sa finală!" „Plăcerile perfect controlate şi cât mai bine sublimate în energii divine date de simţuri, amor, desfătare şi jocuri de dragoste cu femei frumoase şi afectuoase, sunt eliberare pentru cel ce ştie şi este capabil să se controleze, fiind păcat mortal ce conduce la vlăguire şi decădere pentru cei neiniţiaţi care sunt sclavii simţurilor şi robiţi de patimi... Yoghinul liber şi detaşat de fructele acţiunilor sale gustă din plin plăcerile simţurilor mai ales pentru a le ajuta astfel pe fiinţele umane ce au nevoie să fie impulsionate prin AMOR şi nu doar pentru simţurile sale. El traversează ACTIV, dar complet detaşat, toate păcerile şi bucuriile sublime ale amorului, făcând-o înainte de toate să fie cât mai fericită pe iubita sa şi, din această cauză, nici un rău sau vreun ataşament egoist nu îl murdăreşte... Chiar plin de dragoste, el este şi rămâne mereu pur, aşa cum sunt băieşii cei jucăuşi şi plini de candoare ce se află la râu. „Cel mai intens extaz amoros pe care mai mereu urmăreşte să-l trăiască empatic yoghinul, este acela de a o face să fie cât mai fericită şi copleşită de extaz amoros pe fiinţa umană pe care o iubeşte."

În rezumat, TANTRISMUL veritabil trădează în structura sa profund enigmatică chiar paradoxul realităţii ultime şi cel al condiţiei umane. El urmăreşte să se ancoreze în concretul cel mai fiziologic, dar numai pentru a avea astfel o energie uriaşă ce îl va ajuta gradat după aceea să transsubstanţializeze şi să transmute în forme misterioase de energie acest concret, pentru a descoperi în cele din urmă în el (graţie sublimării), principiile intime, divine ale Vieţii Cosmice. El face adeseori apel la prezenţe feminine, armonioase, frumoase, senzuale, vitale, rafinate şi inteligente care, în unele situaţii sunt materiale şi concrete, iar în alte situaţii sunt pur arhetipale şi ideale, dar numai în scopul de a trezi, redescoperi şi amplifica identitatea funciară între principiul feminin şi cel masculin. „Tu, o, adorată Zeiţă (DEVI), fermecătoare precum o divină minune, îi spune SHIVA lui SHAKTI sau Zeiţă în MAHANIRVANA- TANTRA, Tu, şi numai tu eşti veritabila şi uluitoarea mea formă ce se manifestă în cicluri şi eoni! Nu există nici o diferenţă între Tine şi Mine.". Doctrina ultimă şi cea mai secretă a TANTRISMULUI indică adeseori tocmai această identitate deplină a contrariilor, această identitate perfectă între SHIVA şi SHAKTI, între KRISHNA

şi RADHA, între BUDDHA şi ZEIŢĂ, între (+) şi (-), într-un cuvânt, identitatea dintre aspectul spiritual divin şi nemanifestat al realităţii şi aspectul său manifestat. Eliberarea finală, beatitudinea nepieritoare, realizarea deplină şi efectivă a acestei unificări plenare a principiilor polare (masculin (+) şi feminin (-)) în propria fiinţă prin atingerea stării GLORIOASE de ANDROGIN, acesta este ţelul ultim şi divin al TANTRISMULUI. Totuşi TANTRISMUL, contrar altor „filosofii" indiene, consideră pe baza unei experienţe milenare concrete, că omul egoist, sceptic, ignorant şi decăzut al lui KALI-YUGA nu poate fi cu uşurinţă salvat decât plecând tocmai de la propria sa condiţie existenţială - care este, în primul rând, o condiţie fizică, carnală, atât timp cât el încă nu şi-a trezit şi nu şi-a amplificat capacitatea de a atinge direct, prin revelarea interioară a Spiritului său divin şi etern, realitatea ultimă.

Pentru acest motiv, identificarea deplină si profundă a contrariilor (masculinul (+) şi femininul (-)) este realizată în TANTRISM sub forma atingerii depline a stării ANDROGINALE, glorioase.

Trezirea gradată şi ascensiunea controlată a lui KUNDALINI, care constituie practica cea mai secretă şi uneori (mai ales pentru cei nepregătiţi) cea mai periculoasă a TANTRISMULUI, nu înseamnă nimic altceva decât unirea ETERNULUI FEMININ (-) sau a „zeiţei", SHAKTI, cu SUPREMUL MASCULIN (+) sau „zeul" SHIVA în interiorul corpului uman. Această trezire gradată şi unire se obţin de-a lungul unei practici yoghine perseverente, din care nu lipsesc anumite procedee secrete foarte dificil de expus. Primul rezultat resimţit (şi remarcat chiar şi de ceilalţi care sunt capabili să perceapă) al trezirii plenare şi al ascensiunii lui KUNDALINI în interiorul microcosmosului fiinţei umane, este permanenta lui beatitudine, eliberarea sa aproape continuă de durerea existenţei.

Dar aceasta nu este decât o primă etapă. Trezirea gradată şi ascensiunea lui KUNDALINI face uşor cu putinţă realizarea unor practici mult mai complexe, cu ajutorul cărora omul aboleşte durata temporală şi realizează nemurirea spirituală ACUM şi AICI, în lumea aceasta. Există foarte puţine texte clare şi explicite referitoare la astfel de practici şi ele sunt, mai mult decât altele, extrem de obscure, fiind codificate în limbaje secrete. Tot ceea ce în esenţă se poate deduce prin lecturarea lor cu multă atenţie, în legătură cu trezirea gradată şi ascensiunea controlată a lui KUNDALINI, ţine de unificarea

armonioasă în interiorul fiinţei invizibile şi a corpului uman, a tuturor curenţilor subtili de forţă (ce circulă prin NADIS) polari, aici fiind vorba atât de ritmurile cardiace, respiratorii sau sanguine, cât şi de fenomenele fiziologice de asimilare şi dezasimilare. Într-un anume moment superior al practicii, microcosmosul fiinţei umane împreună cu corpul devine complet unificat, ca un vas închis, care nu este altceva decât un simbol al unui MACROCOSMOS, perfect asimilat în MICROCOSMOSUL fiinţei yoghinului şi senin. Cel care cu adevărat a atins această stare glorioasă (fie chiar şi prin tehnici amoroase în cazul unui cuplu unit şi iubitor, care îşi controlează constant potenţialul sexual şi îl transmută în energie) a depăşit de o manieră radicală şi aproape definitivă durerea existenţei umane. El sau ea este un JIVAN-MUKTA, sau cu alte cuvinte, un „eliberat spiritual în viaţă”.

Bibliografia esenţială indicată pentru a aprofunda aspectele prezentate în acest text.

* Toate operele şi traducerile (în engleză) ale lui A. Avalon (Sir John Woodroffe), unul dintre cei mai mari specialişti în TANTRISM.

* M. Eliade, Yoga. Eseu asupra originilor misticii indiene.

Paris, Paul Geuthner, 1936 (a doua ediţie este în pregătire).

Tehnici de Yoga, Gallimard, 1948.